

Tužitelj pogrešno uzima da pomorskom agentu koji nastupa kao agent naručitelja prijevoza pripada pravo zahtjeva na proviziju prema brodaru, odnosno da mu pripada dio provizije koju brodar plaća svom agentu, ili kao što je u predmetnom sporu slučaj, svom generalnom agentu.

Ne može se uzeti da se takvo pravo agenta zasniva na običaju u pomorskom poslovanju na području Jugoslavije. Postojanje takvog običaja nije potvrdila u svom dopisu Privredna komora iz Rijeke. Dapače u tom dopisu je istaknuto da nije običaj da brodar plaća dvije agentske provizije ako nisu ugovorene.

Obzirom na izloženo pobijana presuda pravilno uzima da za osnovanost zahtjeva za naplatu provizije ili podjelu provizije treba postojati poseban ugovor.

Pozivanje tužitelja na klauzulu o plaćanju provizije (brokerage) u brodarskim ugovorima, tj. da postojanje takvih klauzula u brodarskim ugovorima upućuje na postojanje običaja da brodar plaća proviziju agentu, bez obzira da li je agent njegov ili se radi o agentu naručitelja prijevoza, također se ne može prihvatiti. Upravo uvrštavanje takvih klauzula u brodarske ugovore upućuje na to da se pravo zahtjeva agenta prema brodaru za naplatu provizije može zasnivati samo ako je to u brodarskom ugovoru posebno ugovoreno. Kad bi se postojanje takve obaveze kao običaja pretpostavljalo, ne bi bilo potrebno unošenje klauzule u brodarski ugovor o plaćanju provizije agentu naručitelja, jer bi se takva obveza sama po sebi razumijevala.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br. III-S1-183/75-2
od 11. II 1975.

Vijeće: Gavro Badovinac, Ivo Bešker, Mirko Braida

Prijevoz kamionom - Plaćanje vozarine - Primateelj je dužan platiti vozarinu navedenu u tovarnom listu - Na ovu njegovu obavezu ne utječe činjenica da je kupac - primatelj kupio preveženu robu pod klauzulom franco svoje skladište

Tužitelj je prijevoznik, a tuženi je primatelj. Tužitelj navodi da je za tuženoga prevezao robu iz Skopja do Zagreba i da mu tuženi odbija isplatiti vozarinu.

Zahtijeva da ga sud obveže na isplatu vozarine.

Prvostepeni sud je tužbu odbio.

U obrazloženju presude navodi se da je tužitelj izvršio prijevoz robe od Skopja do Zagreba na osnovi tužiteljeve prijevoznice broj 13119 od 18.II 1972; da je tuženi odbio platiti tužitelju vozarinu, jer da je na prijevoznici bila klauzula slijedećeg sadržaja: "U koliko je naznačeno da primatelj plaća prijevoz pa isti to odbije, pošiljatelj će platiti taj prijevoz"; da tužitelj na poziv suda nije dao očitovanje na ovu klauzulu iz prijevoznice sve do zaključenja rasprave; da je tuženi nadalje tvrdio da je s prodavateljem-pošiljateljem robe ugovorio da će mu se roba isporučiti franco njegovu - tuženikovo skladište, te da je na osnovi toga sud ocijenio da je zahtjev tužbe neosnovan i zato ga je odbio.

Protiv te presude tužitelj je podnio žalbu zbog pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se presuda preinači, zahtjevu tužbe udovolji u cijelosti i platni nalog održi u cijelosti na snazi i tuženoga obveže da mu nadoknadi trošak kako prvostepenog tako i ovog žalbenog postupka ili da se presuda ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudjenje.

U žalbi je naveo da je u spornoj prijevoznici navedeno da prijevoz plaća primatelj robe; da je primatelj bio tuženi, koji je robu primio i potvrdio uvjete prijevoza upisane u prijevoznici svojim potpisom i žigom poduzeća i time pristupio ugovoru o prijevozu; da na odnos medju strankama nema utjecaja ugovor izmedju tuženoga - primatelja i pošiljatelja robe u pogledu uvjeta isporuke.

Drugostepeni sud je žalbu uvažio i preinačio prvostepenu presudu kojom je tuženoga obvezao u smislu tužbenog zahtjeva iz slijedećih razloga:

U prvostepenom postupku je kao nesporno utvrđeno da je tužitelj na osnovi prijevoznice broj 13119 od 18.II 1972. izvršio prijevoz autodijelova (rinfuza) za tuženoga od Skopja do Zagreba, da je tuženi tu robu primio bez prigovora i da je prijem te robe potvrdio na prijevoznici svojim žigom i potpisom svog predstavnika.

U sadržaju prijevoznice stoji da robu šalje "Interimpeh" iz Skopja, da prijevoz plaća primatelj - autoservis u Zagrebu i da je dogovorena vozarina od din. 2.000.- Sve ove navode prijevoznice tuženi je potvrdio svojim žigom i potpisom odgovorne osobe.

Na ovaj prijevoz primjenjuju se analogno, u pomanjkanju pozitivnih pravnih propisa, odredbe Konvencije o ugovoru za međunarodni prijevoz robe cestama (CMR) na prijevoz robe cestama izvršen unutar naše zemlje. Po tim propisima primatelj robe, koji potvrdi prijem robe i tovarnog lista, pristupa ugovoru o prijevozu zaključenom između prijevoznika i pošiljatelja robe, te je stoga dužan prijevozniku platiti vozarinu navedenu u tekstu tovarnog lista, u ovom slučaju prijevoznice (čl.13 cit. Konvencije). Jednake odredbe u čl.103 i slijedeći sadrži i Zakon o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu (Sl.1.SFRJ br.2/74) koji je stupio na snagu 1.VI 1974.godine.

Iz izloženog slijedi da je tuženi dužan tužitelju platiti utuženu vozarinu. On to ne može odbiti stoga, što je možda s pošiljateljem robe ugovorio da će vozarinu platiti pošiljatelj na osnovi klauzule "franco skladište primatelja robe", jer je to odnos između tuženoga i pošiljatelja robe, koji se tužitelja kao prijevoznika ne tiče.

S obzirom na gore izloženo trebalo je žalbi tužitelja udovoljiti, pobijanu presudu preinačiti i tuženoga obvezati da tužitelju plati utuženi iznos zajedno s troškovima kako prvostepenog tako i žalbenog postupka.

G.B.

Bilješka.- Sud se na žalost u gornjoj presudi nije osvrnuo na klauzulu prijevoznice u kojoj je bilo navedeno da će pošiljatelj platiti vozarinu ukoliko je odbije platiti primatelj. Točno je što sud navodi da prema CMR konvenciji primatelj mora prilikom preuzimanja robe platiti iznose navedene u tovarnom listu, a za koje ne slijedi da ih mora netko drugi platiti. To međutim vrijedi ukoliko nije među strankama nešto drugo ugovoreno, jer tovarni list ima samo pretpostavljenu dokaznu snagu. Prema tome smatramo da je sud morao ispitivati domašaj navedene klauzule i ukoliko bi zaključio da su stranke stvarno ugovorile da primatelj nije dužan platiti vozarinu ne bi ga se smjelo presudom na to obavezati.

B.J.